

עיקרי תכנית העבודה

לשנת 2015

ירושלים, דצמבר 2014

חזון הבנק

להיות בנק מרכזי מתקדם שתורם לשגשוג כלכלת
ישראל ואזרחיה

התוכן

4	דבר הנגידה ומ"מ יו"ר המועצה המנהלית
5	קווי היסוד בתכנית העבודה
6	המשימות המרכזיות בדרך להשגת היעדים של בנק ישראל
6	הפעלת המדיניות המוניטרית וניהול יתרות המט"ח בהתאם לסביבה
6	שימוש מושכל בכלי מדיניות המותאמים לסביבת ריבית נמוכה
6	בחינת שיקולי היציבות הפיננסית בקביעת המדיניות המוניטרית
7	התאמת יכולות החיזוי המקרו-כלכליות לתנאים שנוצרו אחרי המשבר
7	הכנה לרה-נורמליזציה של סביבת הריבית, ושל שאר כלי המדיניות המוניטרית, בטווח הבינוני
7	ניהול מדיניות ההשקעות במט"ח לפי רמת היתרות ופרופיל הסיכון
8	חיזוק יכולות עמידת המשק בפני משברים
8	גיבוש ויישום צעדים להפחתת הסיכון המערכתי במשק (Macro-prudential)
9	פיתוח ויישום כלים להתמודדות עם בנק בקשיים
9	שיפור יכולות ההמשכיות העסקית של המערכת הבנקאית ושל מערכות התשלומים והסליקה, לרבות בתחום הקיברנטי
9	קידום מערכות ואמצעי תשלום אפקטיביים ואמינים
9	הנפקת סדרה חדשה של שטרות כסף
10	חיזוק התשתית לפיקוח על מערכות התשלומים והסליקה
10	הגברת השימוש במערכות ואמצעי תשלום אלקטרוניים
11	תמיכה בצמיחה בת-קיימא ומכלילה
11	הרחבת תשתית הידע המחקרי התומך בהמלצות על מדיניות כלכלית-חברתית שמטרתן להביא את פירות הצמיחה לכל שכבות האוכלוסייה

12	שמירה על אמון הציבור במערכת הבנקאית
12	עידוד התחרות במערכת הבנקאית
12	קידום הגינות הבנקים כלפי לקוחותיהם
12	קידום החינוך הפיננסי לציבור
13	קידום מידע ומחקר תומכי החלטות מדיניות
13	קידום הסטיסטיקה הלאומית בתחום הכלכלי-פיננסי
13	פיתוח כלי ניתוח וחיזוי סטיסטיים התומכים בקבלת החלטות מדיניות
13	קידום מחקר וכלי ניתוח אמפירי המשלבים כמה תחומים, לצורך שיקולי מדיניות
14	שמירה על יציבות המערכת הבנקאית ומערך התשלומים והסליקה
14	הנעת הסדרה יציבותית המותאמת למשק הישראלי ולסטנדרטים הבין-לאומיים
15	הידוק שיתוף הפעולה והתיאום עם רגולטורים בארץ ובחו"ל
15	קידום הליכי פיקוח ואכיפה אפקטיביים
16	פיתוח ההון האנושי
16	הבטחת גיוס ושימור כוח אדם איכותי בעל מגוון כישורים
16	יישום כלים חדשים לטיפול ההון האנושי
16	חיזוק ההיערכות הארגונית להשגת יעדי הבנק
16	יישום של מערכות טכנולוגיות מתקדמות בכל תחומי הפעילות של הבנק
17	קידום מערך ניהול הסיכונים ושיפור הבקורות בבנק
17	שדרוג התשתיות הפיזיות של הבנק
17	ניהול המידע והידע בבנק
17	קידום מוכנות הבנק להמשכיות עסקית, לרבות בתחום הקיברנטי

דבר הנגידה ומ"מ יו"ר המועצה המנהלית

המועצה המנהלית של בנק ישראל מפרסמת בזאת את עיקרי תכנית העבודה של הבנק לשנת 2015, בהתאם לסעיף 20 (ב) בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010.

הנהלת בנק ישראל מגבשת את תכניות העבודה מתוך מטרה להשיג את יעדי הרב-שנתיים של הבנק, להובילו לביצוע מיטבי של תפקידיו על פי החוק, ולקדם את מימושו של החזון להיות בנק מרכזי מתקדם שתורם לשגשוג כלכלת ישראל ואזרחיה.

במסגרת גיבוש תכנית העבודה לשנת 2015 עדכנה הנהלת הבנק גם את היעדים הרב-שנתיים, תהליך שהיא מקיימת באופן יסודי אחת לשלוש עד חמש שנים. יעדים אלה כוללים, בין היתר, ניהול של המדיניות המוניטרית בסביבת ריבית נמוכה, חיזוק יכולתו של המשק להתמודד עם משברים, הרחבת הידע המחקרי התומך בהמלצות למדיניות כלכלית-חברתית שמטרתן להביא את פירות הצמיחה לכל שכבות האוכלוסייה, וקידום הסדרה והליכי פיקוח ואכיפה אפקטיביים על הבנקים ועל מערכות התשלומים והסליקה.

במקביל לחתירה ליעדים אלה יפעל הבנק לפיתוח ההון האנושי, לשדרוג התשתיות הפיזיות, הטכנולוגיות והסטטיסטיות, ולתמיכה בפעילות הליבה בעתות שגרה וחירום.

ברצוננו להודות לעובדים שתרמו להכנת תכנית העבודה, לכלל העובדים שתורמים מדי יום ביומו לביצוע מקצועי של תפקידי הבנק ולהשגת מטרותיו יעדי, ולחברי הוועדה המוניטרית והמועצה המנהלית. אנו מאחלים לכולנו הצלחה רבה בהשגת היעדים לשנת 2015 ולשנים הבאות.

בכבוד רב,

אורי גילי

מ"מ יו"ר המועצה המנהלית

קרנית פלוג

נגידת בנק ישראל

קווי היסוד בתכנית העבודה

תכנית העבודה לשנת 2015 גובשה במטרה להשיג את היעדים הרב-שנתיים של בנק ישראל ולקדם את מימוש חזונו וערכיו, תוך מילוי תפקידיו והשגת מטרותיו כהגדרתם בחוק בנק ישראל. התכנית נוצרה משילוב של תכנון רב-שנתי, אשר הציב לבנק יעדים רב-שנתיים, ושל תכנון שנתי מפורט, אשר הציב יעדים ומשימות שנתיים בהתאם למשאבי האנוש והתקציב בשנה זו.

מטרות הבנק

- לשמור על יציבות המחירים, וזאת כמטרה מרכזית.
- לתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה – במיוחד צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים – בתנאי שלדעת חברי הוועדה המוניטרית הדבר לא יפגע ביציבות המחירים לאורך זמן.
- לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

תפקידי הבנק והנגידה

- לנהל את המדיניות המוניטרית.
- להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן.
- לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל.
- לשמש בנקאי של הממשלה.
- להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן.
- להנפיק מטבע ולהסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה.
- לקיים את הפיקוח על מערכת הבנקאות ואת הסדרתה.
- הנגידה משמשת יועצת לממשלה בעניינים כלכליים.

חזון הבנק

להיות בנק מרכזי מתקדם שתורם לשגשוג כלכלת ישראל ואזרחיה.

ערכי הבנק

מקצועיות, ממלכתיות, יושרה, שיתוף, הגינות וכבוד לאדם.

היעדים הרב-שנתיים של הבנק לשנים 2015–2017

- הפעלת המדיניות המוניטרית וניהול יתרות המט"ח בהתאם לסביבה.
- חיזוק יכולות עמידת המשק בפני משברים.
- קידום מערכות ואמצעי תשלום אפקטיביים ואמינים.
- תמיכה בצמיחה בת-קיימא ומכלילה.
- שמירה על אמון הציבור במערכת הבנקאית.
- קידום מידע ומחקר תומכי החלטות מדיניות.
- שמירה על יציבות המערכת הבנקאית ומערך התשלומים והסליקה.
- פיתוח ההון האנושי.
- חיזוק ההיערכות הארגונית להשגת יעדי הבנק.

כדי לגבש החלטות לגבי האופן שבו יש להפעיל את הכלים הנידונים בכל מצב, על הבנק להתבסס על כלים עדכניים לחיזוי מקרו-כלכלי – כלים שמתחשבים ככל האפשר בהשלכות המשבר ומשלבים את השיקולים הנוגעים ליציבות הפיננסית תוך הגדלת משקלם.

שימוש מושכל בכלי מדיניות המותאמים לסביבת ריבית נמוכה

במסגרת החתירה ליעד זה יעסוק בנק ישראל בניתוח ההשפעה של כלי המדיניות המוניטרית בסביבת ריבית נמוכה מאוד, לרבות בגבול התחתון של הריבית, וינקוט מדיניות שמותאמת לסביבת ריבית כזו, באופן שיאפשר, במידת הצורך, את הרחבת השימוש בכלים מגוונים של מדיניות מוניטרית.

בחינת שיקולי היציבות הפיננסית בקביעת המדיניות המוניטרית

לנוכח התגברות ההכרה בכך שליציבות הפיננסית יש חשיבות מכרעת בניהול המדיניות המוניטרית, חשוב לבחון מעת לעת מהם התפקיד והמשקל שיש להעניק לה במכלול השיקולים שמביאים בחשבון כאשר מגבשים את המדיניות המוניטרית ואת כלי החיזוי.

המשימות המרכזיות בדרך להשגת היעדים של בנק ישראל

להלן מופיעים עיקרי המשימות והיעדים של בנק ישראל לשנת 2015; משימות ויעדים אלה נועדו לקדם את השגת היעדים הרב-שנתיים שהבנק גיבש.

הפעלת המדיניות המוניטרית וניהול יתרות המט"ח בהתאם לסביבה

אחד מתפקידיו המרכזיים של בנק ישראל הוא לנהל את המדיניות המוניטרית במטרה להביא ליציבות מחירים לאורך זמן. האתגר בשנים הקרובות הינו לנהל את המדיניות המוניטרית בהתאם לסביבה המקרו-כלכלית הגלובלית והמקומית.

העיכוב בהתאוששותו של המשק העולמי לאחר המשבר העמוק שפרץ לפני כשש שנים – וההאטה שחלה בצמיחת המשק הישראלי בשנתיים האחרונות, יחד עם העובדה שהאינפלציה ירדה אל מתחת לתחום היעד בחודשים האחרונים – מחייבים להמשיך לנהל מדיניות מוניטרית מרחיבה מאוד. מאחר שריבית בנק ישראל מתקרבת לגבולה התחתון, סביבת האפס, בנק ישראל נדרש להיערך לכך שיווצר צורך להמשיך את ההרחבה באמצעות כלים בלתי-שגרתיים; זאת בדומה למצב הקיים כבר זמן ממושך במספר רב של בנקים מרכזיים בעולם. זהו אתגר משמעותי בניהול המדיניות המוניטרית כעת, לקראת שנת 2015.

תכנית רכישות המט"ח שנועדה למתן את השפעתה של הפקת הגז הטבעי על החשבון השוטף. הקצאת הנכסים של תיק היתרות ממקסמת את יחס התשואה לסיכון של יתרות המט"ח במסגרת פרופיל סיכון השוק ובמסגרת המגבלות שנגזרות מניהול סיכונים נוספים: סיכון האשראי והנזילות.

בשנת 2015 ימשיך בנק ישראל לבחון את הרחבת השקעת היתרות במדינות ובכלים חדשים (כולל השקעה באג"ח קונצרניות), ולהיערך לכך מבחינה תשתיתית. כמו כן ימשיך הבנק לפתח מתודולוגיות להקצאה אופטימלית של תיק היתרות, בהתאם לפרופיל הסיכון שהגדירה הוועדה המוניתרית. כדי לקבל את ההחלטות על מדיניות ההשקעה יורחב וישופר המידע הקיים על השווקים באמצעות ניטור השווקים הפיננסיים ומעקב אחריהם (Market Intelligence), לרבות לימוד מניסיונם של בנקים מרכזיים אחרים.

התאמת יכולות החיזוי המקרו-כלכליות לתנאים שנוצרו אחרי המשבר

במציאות שנוצרה אחרי המשבר קיים צורך לבחון מחדש את יכולות החיזוי המקרו-כלכליות, להתאימן לתנאי הסביבה המשתנים, ולשפרן. בנק ישראל ימשיך להעמיק את ההבנה של האופן שבו פועלת המדיניות המוניטרית באמצעות מנגנוני התמסורת השונים. כן הוא ימשיך לפתח מודלים מקרו-אקונומטריים, תוך מתן דגש לאופן שבו סביבת ריבית נמוכה מאוד משפיעה על המשק בכלל ועל מחירי הנכסים בפרט.

הכנה לרה-נורמליזציה של סביבת הריבית, ושל שאר כלי המדיניות המוניטרית, בטווח הבינוני

הציפיות להתאוששות קיימות כבר כמה שנים, ובכמה משקים חשובים – בעיקר ארה"ב – ויש סימנים לכך שהן מתחילות להתממש. ציפיות אלה מחייבות את הבנק להתכונן לרה-נורמליזציה של המדיניות המוניטרית באופן זמן מעט יותר ארוך: על הבנק לבחון את ההשלכות הפיננסיות והריאליות של הסרת כלים בלתי שגרתיים, במידה שיופעלו, וכן לבחון את האפשרות לערוך תפנית במגמת הריבית של הבנק המרכזי.

ניהול מדיניות ההשקעות במט"ח לפי רמת היתרות ופרופיל הסיכון

פרופיל סיכון השוק של יתרות המט"ח מוגדר בקווים המנחים שמתווה הוועדה המוניתרית. הפרופיל מביא בחשבון את רמת היתרות ואת

זו שני מרכיבים עיקריים: א) ניתוח של המערכת הפיננסית, ושל הקשרים ההדדיים בינה לבין המשק הריאלי, על מנת לזהות ולהעריך את הסיכונים הרלוונטיים, לגבש מדיניות מערכתית להקטנתם, ולטפל במצבים של התממשותם. ב) הכנת כלים לביצוע המדיניות – כלים של מדיניות מיקרו, של מדיניות מוניטרית, ועוד.

התפתחותו של המשבר העולמי הדגישה את הצורך בחיזוק תפקידו של הבנק המרכזי בשמירה על יציבותה של המערכת הפיננסית בעזרת כלים מקרו-יציבותיים. בהתאם לכך החליט בנק ישראל להגדיר תהליכי עבודה ותכנית עבודה למדיניות מקרו-יציבותית.

על מנת לתמוך בגיבוש המדיניות המקרו-יציבותית יושם דגש על שיפור המידע הקיים על השווקים הפיננסיים בארץ ובעולם באמצעות שיפור מקורות המידע ומערכות המידע, תחזוק התשתית המשפטית לטיפול במשבר, ייבחנו החשיפות העיקריות של המוסדות הפיננסיים בישראל, ויקודמו מחקרים על מדיניות מקרו-יציבותית. נוסף על כך ימשיך בנק ישראל לעקוב אחר יישום המלצות ה-FSAP (Financial Sector Assessment Program) של קרן המטבע הבינלאומית כמסגרת המאפשרת לזהות סיכונים פיננסיים ולפתח מערך כלים למדיניות מקרו-יציבותית, בהתאם לסטנדרטים בין-לאומיים.

במקביל תקודם הצעת החוק להקמת הוועדה ליציבות פיננסית, גוף שיכלול נציגים מבנק ישראל, משרד האוצר ורגולטורים נוספים.

במהלך 2015 ימשיך בנק ישראל לפרסם לציבור דוחות על יציבותה של המערכת הפיננסית.

חיזוק יכולות עמידת המשק בפני משברים

חוסנו הכלכלי והפיננסי של משק מתבטא בין היתר ביכולתו להתמודד עם משברים ולצלוח אותם באופן מיטבי. מאחר שאחת ממטרות בנק ישראל הנה לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית, הוא אמון על קידום צעדים שיגבירו את מוכנותה להתמודדות עם אירועי משבר שונים. משברים אלו עשויים לנבוע מגורמים שונים – גורמים פיננסיים, בנקאיים, ריאליים ומקרו-יציבותיים, וגורמים הנוגעים לאמינות המטבע, לכשלי שוק, להתפתחויות גיאופוליטיות, ועוד. ריבוי הגורמים והקשרים ביניהם מחייבים תשתיות וכלים המאפשרים לזהות סיכונים, לנטר אותם ולהעריך את השלכותיהם – כמו גם כלי מדיניות וסמכויות להפעלתם – וזאת כדי להבטיח שיינקטו צעדים למיתון משברים ואף למניעתם. לכן הציב בנק ישראל כמה יעדים שנועדו להגביר את מוכנותה של המערכת הפיננסית להתמודדות עם משברים וכך להגביר את עמידותם של המשק והציבור למשברים.

גיבוש ויישום צעדים להפחתת הסיכון המערכתי במשק (Macro-prudential)

המדיניות המקרו-יציבותית נועדה לחזק את עמידותה של המערכת הפיננסית לזעזועים אפשריים ולמתן את המידה שבה התממשותו של סיכון פיננסי משפיעה על הכלכלה הריאלית. זוהי למעשה מדיניות מניעתית, ובהתאם לכך היא כוללת לימוד של האיומים הפוטנציאליים על היציבות הפיננסית, זיהויים בעוד מועד ונקיטת צעדים להפחתתם.

המדיניות המקרו-יציבותית מתמקדת בקשרים בין המוסדות הפיננסיים, השווקים, התשתית של המערכת הפיננסית והמשק בכללותו. למדיניות

קידום מערכות ואמצעי תשלום אפקטיביים ואמינים

בנק ישראל אחראי בין השאר לאספקה סדירה של מזומנים למשק ולהבטחת קיומן של מערכות תשלומים ושל אמצעי תשלום חלופיים למזומן, כגון צ'קים, מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת¹), מערכות שב"א ומס"ב, כרטיסי חיוב שונים, ואמצעי תשלום מתקדמים אחרים. יעד זה מכוון לכך שיהיה אשר יהיה אמצעי התשלום שהציבור יבחר להשתמש בו, יש להבטיח כי הוא אמין ואפקטיבי.

הנפקת סדרה חדשה של שטרות כסף

מדינות מפותחות נוהגות להחליף את השטרות המהלכים במחזור אחת ל-10 עד 15 שנים כאשר אין אירועים חריגים; זאת עקב התיישנותם של סימני הביטחון המשמשים את הבנק והציבור בהתמודדותם עם זייפני מטבע, ועקב השיפור המתמיד ביכולתם של הזייפנים. כך שומרות המדינות על אמון הציבור במערכת המטבע. יתר על כן, סימני הביטחון החדשים והמתוחכמים שמפתחים כל העת מצמצמים את הסיכון לזיופים שעלולים לחייב החלפה בהולה ובלתי מתוכננת של השטרות.

לפיכך החליט בנק ישראל להחליף את סדרת המטבע בישראל, ולשלב בסדרה החדשה סימני ביטחון חדישים ומשוכללים, מהמובילים בעולם. הנפקת סדרה חדשה של שטרות מחייבת היערכות ארגונית ומשקית מתמשכת ומורכבת. בשנת 2014 הוכנס למחזור שטר ה-50 ש החדש,

פיתוח ויישום כלים להתמודדות עם בנק בקשיים

בנק ישראל ימשיך לפעול לגיבוש מסגרת משפטית ורגולטורית עדכנית ורחבה ובה מערך כלים (ניהוליים, תפעוליים, משפטיים ועוד) לטיפול בתאגיד בנקאי שנקלע לקשיים ואף למצב של כשל. המסגרת הקיימת עוגנה בפקודת הבנקאות, 1941, ולא עודכנה שנים רבות; לפיכך היא אינה משקפת את הניסיון שנצבר בישראל ובעולם ואת התפתחותם של כלים רבים ויעילים בתחום זה.

שיפור יכולות ההמשכיות העסקית של המערכת הבנקאית של מערכות התשלומים והסליקה, לרבות בתחום הקיברנטי

בנק ישראל אחראי לקדם את יכולתם של הגופים הכפופים לפיקוחו להמשיך לספק שירותים חיוניים במצבי קיצון כגון מלחמה, רעידת אדמה, פנדמיה ושיבושים תפעוליים אחרים. בשנים האחרונות התחדד הצורך לחזק את עמידותם של גופים ומערכות אלה לסיכונים קיברנטיים, היות שמדובר בסיכון מורכב ורב עוצמה שצפוי להמשיך להתעצם בשנים הקרובות.

בהתאם לכך תחזק התשתית להבטחת ההמשכיות העסקית בתרחישי הייחוס הלאומיים, תגובש ותיושם תכנית לשמירה על ההמשכיות העסקית בהתאם לסטנדרטים הבין-לאומיים, יוטמעו מבחני קיצון, ויבוצעו תרגילי חירום המדמים הפרעות שונות, הן קלות והן קיצוניות.

¹ מוכרת בעולם בשם RTGS, Real Time Gross Settlement.

השונוות, לרבות מסלקת הצ'קים, מס"ב, והמערכת שסולקת את תנועות הנטו שלהן – זה"ב.

בשנים הבאות ייערך בנק ישראל ליישום המלצות "הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי" ("ועדת לוקר"), שמטרתה להגביל את השימוש במזומן ובאמצעי תשלום מבוססי נייר ולקדם את השימוש באמצעים אלקטרוניים שונים.

ומחלקת המטבע נערכת להשקת יתר העריכים בשנים הקרובות. בשלב הבא ישיק בנק ישראל את השטר בערך 200 ₪.

בישראל אין כיום אינפלציה המחייבת שינוי בסולם העריכים, וגם רמת הזיופים נמוכה יחסית. מצב זה מאפשר לבנק ישראל לנהל את החלפת השטרות בצורה מתוכננת ושקולה.

בשנת 2015 יעקוב בנק ישראל אחר אופן הטמעתו של שטר ה-50 ₪ החדש, ויחליף בהדרגה את מקבילו מהסדרה הישנה. לצד זאת ייערך הבנק לקראת הנפקתם של העריכים הבאים בסדרה החדשה ולתמיכה בהיערכות התפעולית של המשק.

חיוק התשתית לפיקוח על מערכות התשלומים והסליקה

בנק ישראל יחזק את תשתית הפיקוח על מערכות התשלומים לצורך שמירה על יציבותן, יעילותן ובטיחותן. לצורך כך ימשיך הבנק לפעול להגברת הפיקוח ולצמצום הסיכונים בפעילותן של מערכות התשלומים הכפופות לסמכות הפיקוח. במסגרת זו יפעל הבנק ליישום העקרונות לתשתיות השוק הפיננסי שפרסמו גופים בין-לאומיים².

הגברת השימוש במערכות ואמצעי תשלום אלקטרוניים

בנק ישראל פועל לשיפור יעילותן של מערכות התשלומים. במסגרת זו הוא נוקט פעולות לעידוד השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים מתקדמים, במטרה להפחית את סיכוני הסליקה במערכות התשלומים

² Principles for Financial Market Infrastructure (BIS, CPSS-IOSCO).

בשנת 2015 ימשיך בנק ישראל לשדרג את כלי הניתוח המחקריים ולפתח מודל לצמיחה ארוכת טווח ולפיתוח תשתיות ההון הפיזי והאנושי במשק הישראלי.

בנק ישראל ימקד את המחקר בתחומים בעלי פוטנציאל לתרום להגדלת הצמיחה במשק ולחלוקת פירותיה לשכבות השונות של האוכלוסייה: החינוך, הכשרת כוח האדם במשק תוך מתן דגש למגזרים החרדי והערבי, והתמודדות עם הזדקנות האוכלוסייה.

נוסף על כך יעסוק בנק ישראל בשנת 2015 בפיתוח מדיניות אפקטיבית לשימוש בגז הטבעי שהתגלה במים הכלכליים של ישראל, ובהגדרת התשתית להקמת "הקרן לאזרחי ישראל", גוף שינהל את הכנסות המדינה מהיטל על רווחי גז ונפט.

תמיכה בצמיחה בת-קיימא ומכלילה

המדיניות המקרו-כלכלית שנוקטה בישראל בעשור האחרון סייעה למשק להיחלץ מהשפל הכלכלי שהתפתח בשנים 2001–2003 ולצלוח את המשבר העולמי ללא פגיעה מתמשכת בצמיחה ובתוצר. עם זאת, ההתפתחויות הדמוגרפיות הצפויות, ועמן מיצוי התהליכים שהאיצו את הצמיחה בעשורים הקודמים, מצביעים על כך שהגידול בתוצר לנפש עשוי לרדת באופן משמעותי כבר בהמשך העשור הנוכחי. יתר על כן, פירות הצמיחה לא התחלקו באופן שווה בין שכבות הציבור, ופערי ההכנסות – פערים שגדלו בעת ההיחלצות מהמשבר של תחילת העשור הקודם – כמעט לא הצטמצמו מאז. כדי לסייע לעצב תוואי מדיניות ותהליכים שיתרמו להגדלת פוטנציאל הצמיחה של המשק, ולצד זאת יצמצמו את העוני, ימקד בנק ישראל את המחקר בתחומים שזוהו כתורמים להנעת תהליכים אלו.

הרחבת תשתית הידע המחקרי התומך בהמלצות על מדיניות כלכלית-חברתית שמטרתן להביא את פירות הצמיחה לכל שכבות האוכלוסייה

מאחר שהגידול בתוצר לנפש עשוי לרדת באופן משמעותי בהמשך העשור הנוכחי, יש צורך במחקר מעמיק על מנועי הצמיחה – כמו גם על החסמים לצמיחה – של המשק הישראלי בשנים הבאות, וזאת כדי ליצור תשתית לגיבוש המלצות על מדיניות שתתמוך בצמיחת המשק. סוגיה זו מחייבת תשומת לב מיוחדת, בפרט לנוכח השחיקה המסתמנת ביתרונו היחסי בתחום הטכנולוגיה העילית – מנוע הצמיחה העיקרי של המשק הישראלי בחמש עשרה השנים האחרונות.

קידום הגינות הבנקים כלפי לקוחותיהם

הפיקוח על הבנקים אחראי בין השאר על ההגנה על צרכני הבנקים, ובמסגרת תפקיד זה הוגדרו יעדים ומשימות שמטרתם להסדיר את הגינות היחסים בין הבנקים ללקוחותיהם, לשמור על זכויותיהם של הלקוחות, ולהבטיח את נגישותם של השירותים הבנקאיים.

ב-2015 ייתן דגש על הטמעתו של הליך עבודה חדש לייעול הטיפול בפניות הציבור, הסדרת הטיפול בחשבונות אבודים בבנקים וקידום הגינות של הבנקים בתהליכי גביית חובות. כמו כן ייבחן תפקידה של המערכת הבנקאית בתמיכה בקהילה.

קידום החינוך הפיננסי לציבור

החינוך הפיננסי נועד להגביר את המודעות לנושאים פיננסיים, להנגיש מידע פיננסי, להקנות מיומנויות פיננסיות ולשפר את ההתנהלות הפיננסית של הציבור. מידה רבה של אוריינות פיננסית מסייעת לפרטים לקבל החלטות פיננסיות מושכלות, ולחברה היא מסייעת לקדם רווחה כלכלית בת-קיימא. בשנים האחרונות גוברת המודעות לחשיבותו של החינוך הפיננסי, וגורמים רבים פעילים בתחום זה. בעולם יש כמה בנקים מרכזיים שעוסקים בחינוך פיננסי. גם בנק ישראל עוסק בכך, ובשנים הקרובות הוא ימשיך לתרום לקידום התחום באמצעות המידע המתפרסם באתר האינטרנט שלו, באמצעות מרכז המבקרים הפתוח לקהל הרחב, וכן באמצעות תכניות הסברה והרצאות.

בשנת 2015 מתוכנן להעביר את מרכז המבקרים לאתר הבנק בתל אביב. כמו-כן, תופק לציבור תכנית הסברה בנושאים צרכניים הנוגעים למערכת הבנקאית.

שמירה על אמון הציבור במערכת הבנקאית

למערכת הבנקאית חשיבות מרכזית במתן שירותים בנקאיים חיוניים למשקי הבית ולמגזר העסקי. לנוכח המבנה הריכוזי של המערכת הבנקאית בישראל, ולנוכח פערי המידע והידע בין הבנקים ללקוחותיהם, עולה חשיבותן של הסדרת כללים ונקיטת פעולות שיבטיחו את התנהלותה ההוגנת של המערכת ויחזקו את כוחם של צרכני הבנקים. אמצעי נוסף להתמודדות עם פערי הכוחות בין הבנקים ללקוחות נעוץ בקידום התחרות – הן בין הבנקים לבין עצמם והן בינם לבין גופים חוץ-בנקאיים. הפיקוח על הבנקים פועל במישורים אלו לטובת הציבור, ולאור התפיסה שהגינות, תחרות ויציבות הם מישורי פעולה שמשלימים זה את זה ומקדמים מערכת בנקאית חזקה והוגנת הזוכה לאמון הציבור.

עידוד התחרות במערכת הבנקאית

מערכת הבנקאות הישראלית מתאפיינת במידה רבה של ריכוזיות כמו גם בכך שגופים חוץ-בנקאיים אינם יוצרים תחרות בתחום השירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי (משקי בית ועסקים קטנים). כתוצאה מכך המגזר הקמעונאי תלוי במערכת הבנקאית. על מנת להפחית תלות זו, ולהגביר את התחרות בתחום השירותים למגזר הקמעונאי, גיבש הצוות הבין-משרדי לבחינת קידום התחרות בענף הבנקאות – צוות שבראשו עמד המפקח על הבנקים – המלצות שנועדו לחזק את כוחו של הצרכן הבנקאי. יישום המלצות החל סמוך לפרסומו של דוח הצוות, במאוס 2013, ומרבית המלצות המצויות בתחום סמכותו של בנק ישראל יושמו. אלו שטרם יושמו יקודמו בשנה הקרובה, בכלל זה פיתוח תשתית להקמת אגודות אשראי/ בנק קואופרטיבי.

זרמים ויתרות של נכסים פיננסיים במשק והסטטיסטיקה של מאזן התשלומים של המשק.

פיתוח כלי ניתוח וחיזוי סטטיסטיים התומכים בקבלת החלטות מדיניות

ההחלטות על המדיניות המוניטרית והפיננסית מוכרחות להתבסס על מידע ועל כלים סטטיסטיים אמינים ומתקדמים לניתוח ולחיזוי. ב-2015 ימשיך בנק ישראל לפתח את הידע המקצועי ואת המחקר הסטטיסטי, במטרה לקדם את מיצוי של פוטנציאל הידע הקיים בנתונים של בנק ישראל. הבנק ימשיך לפתח כלים סטטיסטיים לניתוח ולחיזוי, כגון איתור חריגים בסדרות יומיות, מדד משולב שמבוסס על מתודולוגיות שונות לשם חיזוי משתנים מקרו-כלכליים, מידע שנאסף מנתוני עסקאות בשוק המט"ח תוך שימוש בטכניקות של כריית מידע (data mining), מידע שנאסף מהרשת בטכניקות של כריית טקסט (text mining), וגישות נוספות.

קידום מחקר וכלי ניתוח אמפירי המשלבים כמה תחומים, לצורך שיקולי מדיניות

במסגרת הניתוח הכלכלי שעורך בנק ישראל הוא מזהה תכופות סוגיות מדיניות שהמענה להן מצריך שילוב של מגוון כלים מחקריים ותחומי ידע. ב-2015 יגביר הבנק את השילוב בין חוקרים בעלי התמחויות

קידום מידע ומחקר תומכי החלטות מדיניות

המידע הסטטיסטי מהווה בסיס לגיבוש המדיניות ולניהולה לאור יעדיו של בנק ישראל. בהתאם לכך ימשיך הבנק לפעול לצמצום פערי המידע ולפיתוח גישות חדשות לנתונים ולעיבודם. הבנק יקצה משאבים למחקר ופיתוח בתחום הסטטיסטיקה; לשילוב של תחומי מחקר, ידע וכלים שמרחיבים את טווח ההמלצות האפשריות בנוגע למדיניות; לפיתוח ידע ומומחיות בשיטות ובכלים סטטיסטיים מתקדמים; וליישומן של יכולות אלה מתוך מטרה לחלץ ידע, לגבש תובנות חדשות, ולחזות התפתחויות במערכת הפיננסית ובכלכלה הישראלית בכלל.

קידום הסטטיסטיקה הלאומית בתחום הכלכלי-פיננסי

בנק ישראל ממלא תפקיד חשוב בהכנתה ובפרסומה של סטטיסטיקה רשמית ברמה הלאומית, וזאת בתחומים שונים לרבות החשבון הפיננסי של מאזן התשלומים, מצבת הנכסים וההתחייבויות מול חו"ל, מצרפי הכסף והחוב במשק. נוסף לכך יש לבנק ישראל מחויבויות סטטיסטיות כלפי הארגונים הבין-לאומיים שהבנק המרכזי ומדינת ישראל שותפים בהם, ביניהם קרן המטבע הבין-לאומית, ה-OECD, ה-BIS והא"ם. הבנק פועל, בשיתוף פעולה עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והארגונים הבין-לאומיים, לצמצום פערי מידע ולעמוד בסטנדרטים סטטיסטיים מקובלים.

ב-2015 ימשיך הבנק לפתח מערכות נתונים בתחום הסטטיסטיקה הפיננסית. כן הוא ימשיך לשפר את איכות הנתונים שהוא מפיץ – ולהתאים לדרישות הבין-לאומיות – בתחומים הבאים: המדדים של

שמירה על יציבות המערכת הבנקאית ומעורבות התשלומים והסליקה

שוונות ובין כלי מחקר שונים, כדי להציג ניתוח מקיף יותר של סוגיות מדיניות ולהרחיב את טווח ההמלצות האפשריות.

על פי חוק, אחת משלוש מטרותיו של בנק ישראל היא לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה. הבנק משיג מטרה זו בין השאר באמצעות הפיקוח על המערכת הבנקאית ועל מערכות התשלומים והסליקה. שני הכלים המרכזיים העומדים לרשותו הינם: תחום ההסדרה העוסק בקביעת הוראות להבטחת התנהלות תקינה של הגופים המפוקחים, ותחום האכיפה המתמקד בהבטחת הציות להוראות החוק וההסדרה.

הנעת הסדרה יציבותית המותאמת למשק הישראלי ולסטנדרטים הבין-לאומיים

הפיקוח על הבנקים הציב, כיעד אסטרטגי, את אימוצם של סטנדרטים בין-לאומיים במערכת הבנקאית, מתוך הכרה בחשיבותם להבטחת חוסנה ולהבטחת מעמדה בקרב הקהילה הבין-לאומית – חברות דירוג, משקיעים, גופים קורספונדנטיים ואחרים. בהתאם לכך הפיקוח שואף לאמץ את הסטנדרטים הבין-לאומיים במועד קרוב למועד האימוץ בעולם, תוך התאמתם למאפיינים הייחודיים למשק הישראלי. בתכנית העבודה לשנת 2015 הוגדרו משימות מרכזיות ביחס לסטנדרטים הבין-לאומיים, לרבות המשך קידום העקרונות של באזל III תוך דגש על יחס הנזילות (NSFR) ויחס המינוף, וכן בחינת אופן היישום של המלצות באזל לגבי אגרגציה של נתוני סיכון.

גלובלית באמצעות שלוחות בחו"ל, קיימת חשיבות רבה לשמירה על קשר עם רגולטורים בחו"ל לצורך תיאום בין הסמכויות וההוראות השונות.

קידום הליכי פיקוח ואכיפה אפקטיביים

אחרי שנים של התמקדות בהפצת כללי רגולציה נרחבים (באזל II, באזל III והוראות רבות אחרות), יש צורך להתמקד בשנים הבאות בהיבטים הקשורים לאכיפה ולפיקוח הדוק, בדומה למגמה שסביר כי תפתח גם בעולם. לפיכך, ייבחנו בשנת 2015 צעדים לייעול תהליכי העבודה ולשיפורם לצורך הגברת האכיפה.

הפיקוח על הבנקים מקיים הליכי ניטור ואכיפה שוטפים על מנת להבטיח שהמערכת הבנקאית מתנהלת במסגרות של ממשל תאגידי ושל מערך איתן לניהול סיכונים, תוך שקיפות והגינות כלפי ציבור הלקוחות, כנדרש בהוראותיו.

כדי לחזק את התשתיות הפיננסיות ואת מערך התשלומים במשק יפעל בנק ישראל לאימוץ ויישום העקרונות הבין-לאומיים לתשתיות הפועלות בשוק הפיננסי. באפריל 2012 פרסמו ה-BIS ו-CPSS-IOSCO את דוח העקרונות לתשתיות הפועלות בשוק הפיננסי (PFMI); עקרונות אלה נועדו לתרום לבטיחותן, יעילותן ויציבותן של התשתיות, בכללן מערכות התשלומים. הדוח כולל עשרים וארבעה עקרונות שחלים על כלל התשתיות הפיננסיות, וחמישה תחומי אחריות שנוגעים לבנקים מרכזיים, לרגולטורים בשוק ולרשויות רלוונטיות אחרות. הדוח ממליץ לבנקים מרכזיים לאמץ את העקרונות החדשים וליישמם בעקיבות על התשתיות הפיננסיות בשוק.

הידוק שיתוף הפעולה והתיאום עם רגולטורים בארץ ובחו"ל

בנק ישראל משתף פעולה עם רגולטורים בארץ ובחו"ל ומקדם התייעצות ותקשורת אפקטיבית עמם. כן הוא פועל להידוק הקשרים עם בנקים מרכזיים בעולם ועם גופים מקצועיים בתחומים שונים.

נוכח העובדה שבנק ישראל הינו חלק ממערך ההסדרה הרגולטורי במשק, ומכיוון שבמקרים רבים קיימים קשרים ויחסי גומלין בין הוראות וסוגיות שרגולטורים שונים עוסקים בהן, חשוב לקדם את התיאום בין הגופים השונים – אם בחקיקה, אם במזכרי הבנות, ואם באמצעות קשרים שוטפים אחרים.

בנוסף, מכיוון שבשנים האחרונות רשויות הפיקוח בעולם החמירו את האכיפה והתהדק הקשר בין סביבת הפעילות והסיכונים בחו"ל לבין החשיפה לסיכונים של תאגידי בנקאיים ישראלים שמקיימים פעילות

פיתוח ההון האנושי

בנק ישראל מכיר בחשיבותו של פיתוח ההון האנושי, היות שזהו גורם מרכזי בהצלחתו במילוי תפקידיו. הבנק משקיע משאבים בהתפתחותם המקצועית של עובדיו ומנהליו, החל ברגע קליטתם, עבור דרך הכשרתם והתאמתם לתפקיד, וכלה בליווי והכוונה במהלך עבודתם ובפיתוח הקריירה. הבנק מציע מגוון תכניות להכשרת המנהלים ולפיתוח מנהיגות, כדי לטפח את יכולותיהם הניהוליות והמקצועיות.

ההון האנושי הוא הגורם המרכזי המשפיע על רמת תפקודו של הבנק, וחשוב ביותר לפתח כלים להנעתו כדי לקדם את הבנק ולסייע לו להשיג את יעדיו.

הבטחת גיוס ושימור כוח אדם איכותי בעל מגוון כישורים

על מנת לשמור על רמת המקצועיות הגבוהה הקיימת בבנק יש צורך להדגיש את תהליכי הגיוס, ולהציב – כיעד מרכזי – גיוס של כוח אדם איכותי בעל מגוון כישורים, תוך חיבורו לתהליך של ניהול כישרונות.

יישום כלים חדשים לטיפוח ההון האנושי

חשוב ביותר לשמר את משאבי האנוש ולייעלם, ולשם כך יש לפעול לגיבוש כלים חדשים לטיפוח המשאב האנושי. בשנים הבאות יעסוק בנק ישראל בהגדרה מחדש של התשתית לפיתוח העובדים בבנק, לרבות מיפוי תפקידים והגדרתם, פיתוח הפוטנציאל הניהולי והמקצועי בקרב מנהלי הבנק ועובדיו, וגיבוש מסלול מומחים ופיתוח קריירה.

חיזוק ההיערכות הארגונית להשגת יעדי הבנק

בנק ישראל פועל לחיזוק היערכותו התפעולית והארגונית ולייעולה באופן שישפר את ביצועיו ויביא להקצאת משאבים מיטבית לאורך זמן.

יישום של מערכות טכנולוגיות מתקדמות בכל תחומי הפעילות של הבנק

במסגרת גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המחשוב בבנק ישראל הבנק בונה מערכות מידע מודרניות שתומכות ביעדיו. כמו כן הבנק משדרג ומחליף את תשתיות המחשוב של כל מערכותיו, ויוצר תשתיות מודרניות, במטרה להמשיך בעבודה יעילה ואיכותית.

הבנק ימשיך להטמיע סטנדרטים לניהול טכנולוגיית המידע בתחומים של ניהול פרויקטים וניהול תקלות. נוסף על כך הוא יפעל לשדרוגן של פלטפורמות טכנולוגיות בבנק ולפיתוחם של יישומים טכנולוגיים כגון ניהול מסמכים, ניהול לשכות ההנהלה ופיתוח פורטלים ארגוניים.

כמו כן ימשיך הבנק בפרויקט להקמת מערכת חדשה לקליטת הדיווחים שהבנקים מוסרים לפיקוח על הבנקים, תוך אימוץ תקן הדיווח הבין-לאומי XBRL. הפרויקט נועד להעמיד לרשות בנק ישראל תשתית מתקדמת ומלאה לקליטת נתונים, אחסונם ועיבודם.

בשנת 2015 תוטמע מערכת חדשה למתן שירותי בנקאות ללקוחות הבנק. לפי חוק בנק ישראל, אחד מתפקידיו הוא לשמש בנקאי של הממשלה. המערכת החדשה, הכוללת פעילות בשקלים ובמט"ח, תאפשר לבנק לספק שירותים ברמה גבוהה ולבצע את תפקידו באופן מיטבי.

בשל השיפוץ תועבר פעילות הבנק למבנה חלופי בירושלים; הבנק יפעל במבנה החלופי למשך תקופת השיפוץ, ועל פי ההערכות תקופה זו תימשך כמה שנים.

ניהול המידע והידע בבנק

המשאב המרכזי של בנק ישראל הינו המידע, הידע והניסיון שהעובדים צברו במהלך השנים. לפיכך ימשיך הבנק להשקיע מאמצים בפיתוח כלים, שיטות, מערכות ונהלים שיאפשרו שמירה יעילה ובטוחה על משאבים אסטרטגיים אלו.

קידום מוכנות הבנק להמשכיות עסקית, לרבות בתחום הקיברנטי

בשנים הקרובות יפעל בנק ישראל לחיזוק מוכנותו למצבי חירום ולהמשכיות תפקודית בעתות חירום וחזרה לשגרה.

בהכנותיו מדגיש הבנק את עקרון היתירות בתחום התשתית. כן הוא בונה "ארגז כלים" למצבי חירום ובו מגוון אמצעים לשם מתן מענה לאתגרים בתוך הבנק, מחוץ לו ובמרחב הקיברנטי.

קידום ההמשכיות העסקית כולל תכנון וביצוע של תרגילי חירום עם משתתפים מקרב עובדי הבנק המרכזי וכן עם משתתפים ומערכות משיקות מהמגזר הממשלתי והבנקאי. נוסף לכך כוללת תכנית העבודה ריענון של נוהלי החירום, התחלת בנייתו של מרכז החירום והטכנולוגיה, ריענון תרחישי הייחוס, ותכנית למתן מענה לאיום הקיברנטי.

קידום מערך ניהול הסיכונים ושיפור הבקורות בבנק

ניהול סיכונים פרו-אקטיבי הוא כלי חשוב בבנק מרכזי, והוא מהווה נדבך מרכזי בממשל התאגידי. בבנק ישראל יש מערך עצמאי לניהול סיכונים תפעוליים, ומערך זה משמש קו הגנה שני אפקטיבי, נוסף לניהול הסיכונים העצמאי של החטיבות העסקיות.

המטרה בשנים הקרובות היא להנחיל תרבות שתומכת בניהול סיכונים, להפוך את מפת הסיכונים לכלי מרכזי ועדכני בידי החטיבות, ולחזק ולשפר את מערך הבקורות בבנק.

בשנת 2015 ייבחנו מחדש הסיכונים המובנים הגבוהים מאוד ויעילות הבקרה עליהם. כמו כן יפעל הבנק לשיפור הבקורות בחטיבות – בכלל זה ליישום ההמלצות של הביקורת הפנימית והחיצונית – ולשיפור הבקורות על הנתונים, המתודולוגיות והגדרת תהליכי העבודה.

נוסף לכך תחזק האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדוח הכספי של בנק ישראל.

שדרוג התשתיות הפיזיות של הבנק

בשנים הבאות יפעל בנק ישראל לשדרוג התשתיות הפיזיות של המבנה הראשי בירושלים ולהתאמתו לתקנים המתקדמים והמחייבים במבני ציבור בישראל (אשר ברובם גובשו אחרי שהבניין נבנה). נוסף על כך יוקם מרכז לטכנולוגיה וחירום כדי להבטיח את רציפותן התפקודית של המערכות הטכנולוגיות ושל שרשרת האנרגיה של הבנק בעתות שגרה וחירום.

הצורך לקדם את המוכנות לתפקד במקרי חירום מתעצם לנוכח מפת האיומים על מדינת ישראל ולנוכח ניסיונותיהם של גורמים עוינים לפגוע בתשתיות החיוניות של המשק, בכלל זה התשתיות הפיננסיות.

בנק ישראל גיבש חזון בנוגע להמשכיות עסקית במצבי חירום – להוביל את המשק הפיננסי למצב שבו יוכל לקיים המשכיות עסקית בעת חירום – והגדיר יעדים לשנים הקרובות במטרה להרחיב את ההיערכות בתחומים הבאים: מתקפה קיברנטית, מלחמה, רעידת אדמה, מגפות.

מסגרת עבודה כוללת לניהול של המשכיות העסקית במערכות הקריטיות לפעילות הבנק תשפר את עמידותן, תחזק את אמון הציבור בהן ותפחית את הנזקים הנגרמים משיבושים בהמשך פעילותן.